

Temporálnosť v jazyku mediálneho športu

Jozef Mergeš

Filozofická fakulta, Prešovská univerzita v Prešove
jozef.merges@unipo.sk

Kľúčové slová: mediálny šport, športový komunikačný register, temporálnosť, čas, futbal
Key words: mediasport, sports communication register, temporality, time, football

Východiská a cieľ

Mediálny šport možno v terminologickom zmysle chápať ako „médiami vynútenú, pretransformovanú podobu športu v súčasnom spoločensko-kultúrnom prostredí“ (Mergeš, 2017, s. 95). Ide o mechanizmus diskurzívnej povahy, ktorý sa paralelne s inými spoločenskými mechanizmami podieľa na formovaní spoločensko-kultúrneho prostredia. Pri vymedzovaní charakteristík mediálneho športu sa prostredníctvom čiastkovej analýzy novinových tituliek (Mergeš, 2017) vynorilo viacero relevantných vlastností odrážajúcich sa v komunikačnom registri mediálneho športu, ktorým sa o mediálnom športe komunikuje. Jednou z takto vymedzených vlastností sa ukázala temporálnosť odčítateľná napríklad v tej vlastnosti mediálneho športu, podľa ktorej je „mediálny šport [...] nekončiacim seriálom, ktorý sa neustále vyvíja“ (Mergeš, 2017).

Ak budeme chápať mediálny šport ako komplexný dlhotrvajúci príbeh zložený z množstva čiastkových príbehov, tak temporálnosť možno považovať za jednu z integrálnych vlastností rozprávania (a komunikácie) o športe, pretože bez času (a kauzality) niet ani deja. V klasických teóriách venujúcich sa rozprávaniu sa na označenie kontextového ukotvenia deja používa termín chronotop vyjadrujúci zviazanosť priestoru s časom. Čas tu možno chápať ako identifikátor bližšie „ohraničujúci“ konkrétny priestor. Napríklad žáner western zachytáva priestor západnej časti USA, ale v konkrétnom ohraničenom čase (polovica až koniec 19. storočia). Pri iných žánroch sa však čas môže stať sémanticky preferovanejším (napr. historický film zasadený do minulosti, sci-fi zasadené väčšinou do budúcnosti a pod.). Tak či onak, hoci čas môže byť pri rozprávaní (príbehu) zastúpený v rôznych podobách, prítomný musí byť vždy. Bez vedomia o čase totiž nemožno vyriešiť nič, čo sa už stalo. V tomto zmysle teda možno mediálny šport považovať za vyvíjajúci sa chronotop.

F. Miko charakterizuje výrazovú kategóriu temporálnosť ako „zaradenosť dejových prvkov do konkrétneho časového prúdu (aktuálny význam časových foriem slovesa, konkrétne časové údaje, dokonavý vid slovesa)“ (Miko – Popovič, 1978, s. 209). Daným časovým prúdom možno rozumieť priebeh konkrétneho deja, napríklad futbalového zápasu sprostredkovaného v mediálnom prostredí prostredníctvom priameho televízneho či rozhlasového prenosu. Verbalizovanie časových okolností konkrétnej situácie napríklad prostredníctvom temporálnych deiktík (Mistrík, 1997, s. 55) posilňuje väzbu medzi jednotlivými udalosťami v čase, čo vo vedomí rysuje určitú časovú os konkrétneho príbehu. Podľa F. Miko temporálnosť súvisí najmä s dynamickosťou deja (epický čas). Pomalšie plynutie času v tomto zmysle „zastavuje dejovosť a mení dianie na situáciu, stav“ (Miko – Popovič, 1978, s. 209). F. Miko ďalej spresňuje, že v prípade pozastavenia času v texte namiesto dynamickosti (v zmysle dejovosti) „prevažuje tendencia k opisu postavy či prostredia, situácie a stavu, resp. k autorskej úvahe“ (Miko – Popovič, 1978, s. 209). Z hľadiska stratégie tvorby textu F. Miko upozorňuje, že z temporálnosti vychádza „možnosť rozličných operácií a transformácií“ (Miko – Popovič, 1978, s. 209), konkrétne sa tu menuje napríklad anticipácia, retrospektíva a súbežnosť dejov,

čo sú myšlienkové úkony prirodzene sa objavujúce napríklad v štruktúre komentátorských prejavov.

Mediálny šport a čas

Čas možno považovať za rámec ohraničujúci všetky ľudské činnosti od prijímania potravy až po prácu či oddych, prípadne rôzne zvyky a tradície. Čas sa teda chápe ako prirodzená, stále prítomná súčasť bytia, ktorej „rozumieme“ prostredníctvom subjektívno-objektívnej konštrukcie trvania. A keďže sa športové udalosti takisto ako každá ľudská činnosť konajú v čase a v priestore, temporálnosť výrazu, ako komunikačný rys z rôznych hľadísk vyzdvihujúci trvanie deja, sa prirodzene uplatňuje aj v štruktúre komunikačného registra mediálneho športu.

Pri úvahách o čase ako o jednom z konštitučných faktorov udalosti si možno všimnúť, že čas v mediálnom športe nie je len „sprievodcom“ priestoru a činností, býva aj explicitnou súčasťou konkrétnej hry (je rovnako striktný ako priestor, v ktorom sa zápas odohráva¹) napríklad vo výklade pravidiel. Futbalový zápas trvá spravidla deväťdesiat minút rozdelených na dve štyridsaťpäťminútové časti nazývané polčasy. Implicitne je čas prítomný napríklad v pravidlách tenisu, ktorý je hrou ohraničenou tzv. víťaznými setmi. Víťazstvo v sete nie je limitované časom, ale počtom získaných bodov za víťazné hry. Takže tu sa čas stáva relatívne nepresným, všeobecným rámcom – presné hodiny, minúty a sekundy sú nahradené relatívne voľným vyjadrením časových súvislostí (zápas, set, hra, výmena), komunikujúc o trvaní zápasu: „Hráč/tím, ktorý prvý získa šesť hier, vyhráva set, musí však získať najmenej o dve hry viac ako jeho súper, a keď je to potrebné, musí sa set predĺžiť, kým sa nedosiahne tento rozdiel.“ (Pravidlá tenisu, 2020). Ak napríklad trvá jeden zápas dva sety a druhý zápas štyri sety, pravdepodobne (nie s istotou) bol druhý zápas dlhší. Čas v komunikačnej sfére mediálneho športu je teda okrem priestoru pevne zviazaný aj s vymedzením športovej činnosti na základe pravidiel.

V praktickej realizácii komunikácie o športe sa stáva časové východisko základom pre realizáciu myšlienky vo viacerých operáciách. Súhrnne možno za hlavné operácie komunikačne podriadené časovému rozmeru označiť komunikáciu o týchto aspektoch udalosti: priebeh (chronológia udalosti), vývoj (poukázanie na rozhodujúce zmeny v udalosti), následnosť jednotlivých javov (chronologické segmentovanie udalosti, zvýrazňovanie kauzality „príbehu“ o udalosti), serialita (zakotvenosť konkrétnej udalosti v „toku“ reality), pripomínanie, spomínanie, anticipácia (prepájanie udalosti s minulými alebo budúcimi udalosťami).

Čas je dôležitou veličinou aj pre chápanie mediálneho športu ako príbehu (v zmysle časopriestorovo a kauzálne prepojeného sledu udalostí). Napríklad v rámci priameho športového prenosu (širšie televízneho vysielania) sa rozlišujú podľa U. Eca (in Děkanovský, 2008, s. 65) tri časové rozmery: čas príbehu, čas diskurzu a čas čítania. Časom príbehu sa rozumie čas trvania udalosti od začiatku do konca (fabula), časom diskurzu sa rozumie vynútený čas, ktorý musí „čitateľ“ textu stráviť jeho čítaním,² časom čítania sa rozumie samotný čas pozerania televízie. Čas príbehu teda ohraničuje trvanie udalosti, zatiaľ čo čas diskurzu ohraničuje „živenie“ trvania udalosti. V tomto zmysle sa v diskurze mediálneho športu vytvárajú okrem jednoduchých autentických športových naratívov aj komplexnejšie príbehy presahujúce čas „jedného zápasu“. Čas príbehu víťazstva je ohraničený záverečným hvizdom, prípadne pozápasovou „korunováciou“ (zisk odmeny), no čas diskurzu, najmä v prípade spoločensky dôležitých úspechov, sa predlžuje napríklad televíznym uvedením

¹ V niektorých prípadoch je časový rozmer hry striktnejší ako priestorový. Napríklad futbal je limitovaný spravidla deväťdesiatimi minútami, no rozmery hracej plochy sú dané voľnejšie. Napríklad dĺžka postrannej čiary má byť podľa pravidiel futbalu v rozmedzí 90 až 120 m (Fašung, 2022).

² Čas diskurzu sa zvyšuje napríklad pri spomalení záberov – médium divákov „núti“ sledovať priebeh deja dlhšie, ako reálne trval.

záznamu udalosti, záznamom z osláv úspešného vystúpenia a pod. V špecifických prípadoch sa autentický športový naratív môže stať mýtickou súčasťou kultúrnej pamäti, ktorá „konštruje a udržuje kolektívnu identitu“ (Děkanovský, 2018, s. 14).

Vzorka a metóda

Aby boli výsledky tejto kvalitatívnej prípadovej štúdie aspoň sčasti reprezentatívne, temporálne charakteristiky komunikácie o mediálnom športe boli identifikované v rámci dvoch rôznych médií. Na jednej strane tak stojí športový komentár z priameho televízneho prenosu, na druhej strane dve dvojstrany z tlačeného vydania denníka Šport. Komentár vznikajúci priebežne v reálnom čase zachytáva dianie, a tým logicky aj jeho trvanie v čase – čas sa tu stáva pomerne dôležitou tematickou náplňou, často sa naň odkazuje. Text v novinách je oproti tomu návratom „do minulosti“, teda spätnou, premyslenejšou reakciou, čo so sebou aspoň v hypotetickej rovine prinášalo určité očakávania hlavne v súvislosti s relatívne nižším podielom temporálnych prvkov všeobecne, ale najmä tých, ktoré odkazujú na aktuálne prebiehajúci jav, teda na absolútnu súčasnosť. Keďže analýza bola zameraná na kvalitatívnu stránku javu, za jej hlavný cieľ možno označiť identifikáciu daných štýlém, kategorizovanie daných štýlém a interpretovanie ich výskytu, prípadne poukázanie na vzťahy medzi nimi. Kvantitatívny pohľad na problém nebol z úvah úplne vyňatý, ale vzhľadom na relatívne obmedzenú vzorku možno hovoriť o výsledkoch iba v určitých tendenciách a náznakoch. V textoch teda boli v rámci analýzy identifikované štýlémy, ktoré v konkrétnom komunikáte funkčne aspoň čiastočne vykazujú temporálny charakter.

V prvom prípade bol analyzovaný transkript komentátorského prejavu z komentára zápasu Japonsko – Kamerun na MS 2010 vo futbale v Južnej Afrike. Na rozčlenenie výpovedí bola využitá tzv. obsahovo-pragmatická segmentácia (Kořenský – Hoffmanová – Müllerová, 1987), v súlade s ktorou sa zaznamenaný text na základe relatívne uzavretého významu rozčlenil na obsahovo-pragmatické celky (zoskupenia priamo súvisiacich výpovedí) a obsahovo-pragmatické jednotky (t. j. samostatné výpovede). Prepis obsahuje dovedna 342 obsahovo-pragmatických celkov a v rámci nich 1 391 výpovedí.

Ako ukážku zachytenej vzorky možno uviesť nasledujúce dva obsahovo-pragmatické celky a) a b), v rámci ktorých je tučným písmom zvýraznený stylistický príznak temporálnosti (výpovede oddelené lomkami):

- a) **pred dvadsiatimi rokmi** sa mužstvo okolo legendárneho rogera millu stalo prvým africkým tímom vo štvrtfinále majstrovstiev sveta / no a **na dnes presne pred ôsmimi rokmi** zaznamenalo japonsko svoje **posledné** víťazstvo na majstrovstvách sveta / **bolo** to na domácom šampionáte proti tunisku po výsledku dva nula / no a **dnes je to presne dvanásť rokov po tom** ako japonci **debutovali** na svetovom šampionáte / keď **podľahli** argentíne nula jedna
- b) ešte **predtým** tu však **bude** štandardná situácia / a možnosť na vyrovnávajújúci gól / lopta **je** však pomerne ďaleko od kawašimaha brány / japonský brankár **nemal v druhom polčase** takmer žiadnu prácu / **teraz je** pri lopte jean makoun / a spoločne s ním aj benoit assou ekotto / francúzsky / respektíve anglický legionár /

Ako vidno v ukážkach, na určenie stylistického príznaku temporálnosti sa aplikovalo viacero kritérií, pričom niektoré z nich boli jednoznačnejšie (napr. určenie gramatického času, temporálne adverbiá). Do vzorky však boli zahrnuté aj také štýlémy, ktoré sú s časom významovo zviazané len v určitom kontexte. V ukážke a) ide napríklad o adjektívum *posledný*, ktoré však v inom kontexte môže vystupovať aj ako numerále (v tom prípade by nemalo príznak temporálnosti).

V druhom prípade boli analyzované dve dvojstrany z denníka Šport venované futbalu (vydanie z 30. 5. 2022). Dovedna bolo na týchto dvojstranách uverejnených osem žurnalistických textov (vrátane jedenástich žurnalistických fotografií so sprievodným textom) spracovaných v rámci nasledujúcich žánrov (v zátvorke titulok): text 1, spravodajský fíčer (*Fenomenálny Courtois vychytil Realu Madrid 14. triumf v Lige majstrov*); text 2, správa (*Finále si vyžiadalo 238 zranených*); text 3, rozbor (taktická analýza zápasu) (*Vrchol na vrchole*); text 4, spravodajský fíčer (*Najlepší z najlepších*); text 5, komentár (*Ojedinelý zjav*); text 6, rozbor (*Kalmára zosadil Weiss*); text 7, spravodajský rozhovor (*Futbal mi po zraneniach opäť veľmi chutil*); text 8, spravodajský rozhovor (*Pokojná sezóna, bez debát o rozhodnutiach*).

Ako ukážku zachytenej vzorky možno uviesť nasledujúce dva úryvky c) a d), v rámci ktorých je tučným písmom zvýraznený štylistický príznak temporálnosti (c = text 1, d = text 3):

- c) [...] Žiaden hráč „bieleho baletu“ ich nemá viac. „**Teraz** chcem len oslavovať s mojou rodinou a spoluhráčmi. Skrátka si chcem užiť **tento moment**. Čo sa týka mojej **budúcnosti**, **čoskoro** vám **dám** vedieť,“ povedal **34-ročný** krajný obranca, ktorý prišiel do Realu Madrid **v januári 2017** z Fluminense.
- d) [...] **Stalo** sa [to] **v 59. minúte, na konci krátkej pasáže**, v ktorej zverenci trénera Ancelottiho skvele zareagovali na **vývoj**. Taktický pokyn **po zmene strán** znel jasne. [...]

Príklady c) a d) naznačujú, že štylémy vykazujúce znak temporálnosť sú prirodzené aj v tlačovom prerozprávaní udalosti. Citát z príkladu c) naznačuje, že reflexia mediálneho športu je ukotvená aj v minuciózných otázkach (ďalší profesionálny osud hráča) vo vzťahu medzi minulosťou (*prišiel v januári 2017*), prítomnosťou (*teraz, tento moment*) a budúcnosťou (*čoskoro*).

Výsledky analýzy

Analýza preukázala, že štylistický príznak temporálnosť sa prirodzene viaže na používanie gramatickej kategórie času. Prézent plní funkciu pri opise aktuálneho diania, préteritum plní funkciu pri opise odohraných udalostí a futúrum funkčne predznamenáva, čo sa stane (resp. čo sa stať môže). Samozrejme, na tieto zistenia nebolo potrebné robiť žiadnu analýzu, lebo dané funkcie sú prirodzené v bežnom používaní jazyka. Ak sa však pozrieme bližšie na analyzované texty, ukazuje sa, že pre jednotlivé typy textov možno vymedziť vo vzťahu k využívaniu gramatickej kategórie času nasledujúce vlastnosti.

Na základe analýzy možno povedať, že pre športový televízny komentár v priamom prenose platia v súvislosti s využívaním gramatickej kategórie času nasledujúce skutočnosti (rozhodujúce temporálne štylémy zvýraznené):

1. Prézent zachytáva aktuálne dianie, napríklad *teraz sa snaží niečo prekvapujúce vymyslieť mbia*. V súvislosti s využívaním prézenta v televíznom komentári stojí za zmienku, že niekedy sa využíva na opis udalostí, ktoré sa už stali. Napríklad výpoveď *a je tu nedovolený zákrok v strede poľa na keisukeho hondu* je verbalizovanou reakciou na faul, ktorý sa už stal, teda už neprebíha, ale jeho výsledok je (teraz) skutočnosťou; prézent sa, samozrejme, využíva aj na vyjadrenie zovšeobecneného stavu, informácie alebo hodnotenia: napríklad *štyridsaťtri gólov v národnom drese v deväťdesiatich šiestich zápasoch je pre eto'a priam senzačná bilancia*.
2. Préteritum sa viaže na dozvuk aktuálne sa odohrávajúcich udalostí a je v komentátorskom prejave zrejme najčastejšie: napríklad *toto bolo brnkanie na nervy hlavnému rozhodcovi benkerencovi zo strany kamerunčanov, ktorí si pýtali pokutový kop*. Typickou črtou v komentári súvisiacou s využívaním préterita je temporálna

kontextová parentéza. Ide o také doplnenie „kontextu komentátorského textu, ktorého dominantnou vlastnosťou je spresnenie či usúvzťažnenie informácií s dôrazom na časové hľadisko“ (Mergeš, 2016, s. 94). Temporálna kontextová parentéza sa často využíva v súčinnosti s informáciou v prezente, ktorá sa stáva východiskom pre jej realizáciu ako doplnenie informácie o hráčovi: *tu je [na obrazovke – dopl. autor] iba osemnásťročný futbalista [...] hneď pri svojom debute v závere minulého roka dokázal skórovať proti bayernu mníchov*.

3. Futúrum zakotvené do relatívne blízkej budúcnosti časovo nepresahujúcej konkrétne dianie je väčšinou prepojené s dianím v konkrétnom zápase: napríklad *japonci budú zahrávať veľmi nepríjemnú štandardku*“.

Aj v novinovom texte možno identifikovať trojicu členov sústavy gramatickej kategórie času, avšak ich využitie sa v porovnaní s televíznym komentárom funkčne čiastočne líši:

1. Prézent sa používa prevažne na konštatáciu dlhšie platných javov, definitívnych stavov a zovšeobecnení. Používa sa ako zovšeobecňujúci prvok poukazujúci na dlhšie platný, aktuálny či nemeniteľný stav, napríklad v texte 8, *Sezóna nikdy nie je podľa predstáv [...]* (všeobecná premisa), prípadne v texte 5, *V desiatke najlepších³ je Weiss junior jediným výsostne ofenzívnym hráčom [...]* (stav, ktorý sa nedá zmeniť).
Doplnkovo sa používaním prezenta posilňuje aktuálnosť textu, a to v prípade citátov reagujúcich na aktuálne dianie, ako napríklad v texte 1, *Teraz chcem len oslavovať [...]*, prípadne v rámci opisu žurnalistických fotografií, ako napríklad v texte 1, keď fotografia zachytáva radujúcich sa futbalistov, *Futbalisti Realu Madrid sa radujú z triumfu v Lige majstrov [...]*,
2. Préteritum je zďaleka najčastejšie zastúpeným príznakovým členom gramatickej kategórie času.⁴ Často sa ním zdôrazňuje návrat k udalostiam. Ide o dôsledok funkcie novín posúdiť aktuálne javy spätným pohľadom.
3. Futúrum je spravidla zakotvené do relatívne vzdialenej budúcnosti. Futúrum je v oboch druhoch textov zastúpené zrejme v najnižšej miere, avšak v komentátorskom prejave sa oproti tlačovým novinám v konkrétnej realizácii javí bližšie k súčasnosti a zároveň je potenciálne uskutočnenie deja vo výpovedi v tvare futúrum istejšie. Je totiž často (samozrejme, nie vždy) prepojené s dianím v konkrétnom zápase, napr. *s deviatkou príde na ihrisko šindži okazaki*. Pre novinový text sa javí charakteristickejšie „vzdialenejšie“ futúrum, ako napríklad v texte 7, *Keď budem ďalšiu sezónu v Slované, pokúsím sa moje výkony minimálne zopakovať*.

Vlastnosť temporálnosť sa v oboch analyzovaných druhoch textov ďalej explicitne aj implicitne prejavuje v nasledujúcich sémantických rámcoch naviazaných na plynutie času a realizovaných prevažne adverbiami a numeráliami (kurzívou vyznačené konkrétne príklady z textov, normálnym písmom zovšeobecňujúce príklady):

1. zdôraznenie časového údaja – ide o temporálne kvalifikátory, ktoré bližšie spresňujú zakotvenie v čase, časový interval, časový rozsah (napríklad minúta, časť hodiny, deň, týždeň, mesiac, rok, sezóna a pod.);

³ Ide o desať najlepšie hodnotených futbalistov na Slovensku za sezónu 2021/2022.

⁴ Samozrejme, uvedomujeme si, že kvantifikácia jednotlivých členov gramatickej kategórie času nebola predmetom analýzy, a preto možno túto skutočnosť považovať v tomto momente skôr za hypotézu než za overený jav.

2. zdôraznenie postupnosti v rozprávaní, ktoré pomáha konštituovať vzťahy medzi jednotlivými čiastkovými udalosťami do jednej komplexnej udalosti, resp. do sledu udalostí (napríklad *potom, naposledy, napokon, po*);
3. opakovanie napomáhajúce zvýrazňovaniu často sa objavujúcich podnetov či činností (napríklad *ešte raz, ďalšie, opäť, znovu*);
4. frekvencia zhrňujúca pomer výskytu konkrétneho javu za určitý čas v rámci časovej osi (napríklad *x-krát za zápas, v sezóne, najčastejšie*);
5. vzťah k aktuálnosti konkrétnej udalosti alebo informácie – kontextové ukotvenie (napríklad *dnes, momentálne, zatiaľ, vlni, teraz, zajtra, v sobotu, zároveň*);
6. prekvapujúci charakter, nečakaný rozmer konkrétneho momentu ako verbalizovanie dôležitej zmeny v toku udalostí (napríklad *zrazu, z ničoho nič*);
7. zdôrazňovanie hraničných uzlov v rozprávaní (napríklad *zakončil, debutoval, stopli, úvodný, premiérové, končí*);
8. vlastnosť temporálnosť prítomná aj v informácii o veku konkrétnej osoby, aj keď tá nemá význam priamo pri rozprávaní príbehu, ale pri opise postavy v rámci príbehu (napríklad *dvadsaťdeväťročný tulio tanaka*).

Analýza okrem vyššie spomínaných skutočností poukazuje aj na explicitnú prítomnosť časového kontinua, ktoré možno definovať ako zhrnutie konkrétnej udalosti prostredníctvom upriamovania pozornosti na kontext časových súvislostí viažucich sa na kombinovanie minulých, prítomných aj budúcich charakteristík. Napríklad ukážka e) je obsahovo-pragmatickým celkom referujúcim o prítomnosti (strelený gól), minulosti (gól konkrétneho strelca strelený v minulosti) a budúcnosti (čas na vyrovanie) zároveň (výpovede oddelené lomkami).

- e) jeho piaty gól v národnom drese / a úvodný japonský na svetovom šampionáte v juhoafrickej republike / jeden mimoriadne dôležitý gól už dal / bolo to v lige majstrov proti fc sevilla v osemfinálovej odvete / keď posunul moskovský cska medzi najlepších osem tímov starého kontinentu / no a teraz dostáva pod tlak kamerunčanov / ktorí budú mať na to / aby vyrovnali / v prvom polčase ešte zhruba šesť minút /

Podobne v ukážke f) (výpovede oddelené lomkami) kooperujú pri stavbe obsahovo-pragmatického celku všetky tri členy kategórie času: referencia na budúcnosť (bude sa zahrávať štandardná situácia), referencie na prítomnosť (pozícia lopty voči bráne, pozícia hráčov voči lopte), referencia na minulosť (aktivita japonského brankára).

- f) ešte predtým tu však bude štandardná situácia / a možnosť na vyrovnávajúci gól / lopta je však pomerne ďaleko od kawašimaha brány / japonský brankár nemal v druhom polčase takmer žiadnu prácu / teraz je pri lopte jean makoun / a spoločne s ním aj benoit assou ekotto / francúzsky / respektíve anglický legionár

Používanie takýchto jazykových prostriedkov poukazuje na skutočnosť, že mediálny šport je časovo zakotvený a že momentálny stav v jeho dianí je vždy súčasným odrazom minulých udalostí majúcich čiastočný i potenciálny vplyv na udalosti v budúcnosti.

Záver

Analýza temporálnych charakteristík textov prislúchajúcich komunikačnej sfére mediálneho športu dokazuje, že časový rozmer je integrálnou súčasťou komunikačného registra mediálneho športu. V rámci realizácie daného komunikačného registra sa temporálnosť

prejavuje prostredníctvom plastického používania gramatickej kategórie času, ale aj prostredníctvom semioticky identifikovateľných konceptov či operácií. Za najvýraznejšie z nich možno považovať informáciu o explicitnom čase, verbalizovanie postupnosti, opakovania, frekvencie, kontextového ukotvenia aktuálne prebiehajúcich udalostí, verbalizovanie zvratu či nečakanej udalosti a hraničných momentov.

Literatúra:

- DĚKANOVSKÝ, J. (2008): *Sport, média a mýty*. Praha: Dokořán.
- DĚKANOVSKÝ, J. (2018): Sportovní filmy jako médium kulturní paměti. In: *Jazyk a kultúra*, 9/35, s. 14–22.
- FAŠUNG, J., ed. (2022): *Pravidlá futbalu. Platné od 1. 7. 2022*. Bratislava: Slovenský futbalový zväz. [Cit. 2022-13-09.] Dostupné na internete: <<https://mediamanager.sportnet.online/media/pages/f/futbalsfz.sk/2022/06/pravidla-futbalu-2022-23-platne-od-1-7-2022.pdf>>
- KOŘENSKÝ, J. – HOFFMANOVÁ, J. – MÜLLEROVÁ, O. (1987): Metoda analýzy komunikačného procesu. In: *Naše řeč*, 70/2, s. 57–69.
- MERGEŠ, J. (2016): *Textové stereotypy komentátorského prejavu v priamych televíznych prenosoch z futbalu*. Prešov: Filozofická fakulta Prešovskej univerzity.
- MERGEŠ, J. (2017): Jazyk mediálneho športu ako odraz jeho vlastností. In: *Jazyk a kultúra*, 8/31–32, s. 95–102.
- MIKO, F. – POPOVIČ, A. (1978): *Tvorba a recepcia*. Bratislava: Tatran.
- MISTRÍK, J. (1997): *Štylistika*. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo. *Pravidlá tenisu* [Cit. 2022-13-09.] Dostupné na internete: <https://www.stz.sk/soubory/stp_pravidlatenisu_sj.pdf>

Zdroje:

Denník Šport (2022), 76/124, s. 8–11.

Summary

Temporality in the language of mediasport

The analysis of temporal characteristics of texts belonging to the communication sphere of media sports proves that the time dimension is an integral part of the communication register of media sports. The main goal of the study is the identification of words with the property of temporality, the categorization of given words and partly the interpretation of their occurrence or pointing out the relationships between them. Within the implementation of the given communication register, temporality is manifested through the plastic use of the grammatical category of time, but also through semiotically identifiable concepts or operations. As the most significant of them can be considered information about explicit time, verbalization of sequence, repetition, frequency, contextual anchoring of currently ongoing events, verbalization of reversal or unexpected event and borderline moments.

Príspevok vznikol s podporou grantových projektov KEGA 010PU-4/2020 Interaktívna štylistika – analýzy a syntéza a VEGA 1/0198/21 Mediálny šport v interdisciplinárnych súvislostiach.